

*Biuletyn informacyjny
Zagranicznego Biura Handlowego w Sofii*

RYNEK BULGARSKI

Nr 02/2018

Spis treści

<i>Biuletyn informacyjny</i>	1
<i>Zagranicznego Biura Handlowego w Sofii</i>	1
RYNEK BULGARSKI	1
Nr 02/2018	1
I. INFORMACJE MAKROEKONOMICZNE	2
1. Prognozy wzrostu gospodarczego Bułgarii na rok 2018	2
2. Ocena klimatu biznesowego w Bułgarii w marcu 2018	3
3. Inflacja i wskaźnik cen konsumpcyjnych w Bułgarii w marcu 2018 r.	4
4. Deficyt i zadłużenie sektora rządowego i samorządowego w Republice Bułgarii w roku 2017 (dane wstępne)	6
II. INNE INFORMACJE GOSPODARCZE	6
1. Handel produktami szybkozbywalnymi w Bułgarii w 2017 roku	6
2. Maxima Grupè nowym inwestorem strategicznym Emperia Holding S.A.	7
3. Rynek meblowy w Bułgarii: produkcja i dystrybucja	7

I.INFORMACJE MAKROEKONOMICZNE

1. Prognozy wzrostu gospodarczego Bułgarii na rok 2018

Wg przewidywań analityków UniCredit Bulbank PKB Bułgarii w 2018 roku wzrośnie o 4,4%, a następnie nieznacznie spowolni do 4,2 procent w 2019. Eksperti stawiają na większy udział inwestycji w porównaniu do poprzednich dwóch lat, co będzie powodem przyspieszenia wzrostu gospodarczego. Gospodarstwa domowe będą nadal odgrywać rolę głównej siły napędowej gospodarki, głównie dzięki wyższym płacom.

Oczekiwania UniCredit Bulbank są najbardziej optymistyczne jeśli chodzi o prognozy wzrostu gospodarczego na 2018 r. w porównaniu do prognoz innych instytucji analitycznych. Dla porównania, Komisja Europejska oczekuje 3,7% tempa wzrostu, a Bułgarski Bank Narodowy - 4,2%.

Prognozy wzrostu PKB w %

	2018	2019
UniCredit Bulbank	4.4	4.2
Ministerstwo Finansów RB	3.9	3.9
Bank Światowy	3.9	4.0
Komisja Europejska	3.7	3.5
Bułgarski Bank Narodowy	4.2	4.0

Źródło: Ministerstwo Finansów, UniCredit Bulbank, Komisja Europejska, Bułgarski Bank Narodowy

Najlepszy rok od czasu kryzysu

Według ekspertów UnicreditBulbank, rok 2018 może być najlepszym rokiem po kryzysie dla gospodarki. Uzasadnienie dla takich przewidywań upatrują w długo oczekiwanim ożywieniu prywatnych inwestycji. Podczas gdy eksport i konsumpcja prywatna były głównymi siłami napędowymi wzrostu w ubiegłym roku, oczekuje się, że inwestycje dołączą do dwóch pozostałych komponentów wzrostu w latach 2018-2019. Na przykład, podczas gdy w roku 2017 wzrost nakładów brutto na środki trwałe wyniósł 3,8% na kolejne dwa lata eksperci oczekują tempo na poziomie 8% i 7,5%. Czynnikiem wzrostu będą zarówno inwestycje prywatne, jak i publiczne.

Według analizy grupy, największymi branżami wzrostu gospodarczego będą: budownictwo wspierane przez większe zapotrzebowanie na budynki biurowe, usługi logistyczne i turystyczne. W przemyśle wytwórczym zdolność produkcyjną zwiększą firmy z branży metalowej, medycznej i kosmetycznej, a także produkcji części samochodowych.

Nadal będą rosnać płace

Według analityków, w 2017 roku zatrudnienie w kraju osiągnęło najwyższy poziom. W rezultacie tworzenie nowych miejsc pracy spowolni, ponieważ ilość wolnej siły roboczej zdolnej do zatrudnienia zmniejszy się. Niedobory siły roboczej będą nadal napędzać wzrost płac, ale tempo spadnie z 9,8% w 2017 r. do 7,5% i 7% w ciągu najbliższych

dwóch lat. Tak więc konsumpcja wzrosła bardziej ze względu na płace, a nie w wyniku wzrostu zatrudnienia.

Wzrost wynagrodzeń rozpoczął się głównie w sektorach, które korzystają z nisko wykwalifikowanej siły roboczej, ale stopniowo obejmuje pozostałe sektory gospodarki. A to może spowodować zmiany strukturalne, mówią eksperci. Na przykład firmy mogą stawiać na wprowadzenie technologii wymagających mniej pracowników, ale większego kapitału. Inną możliwością jest skoncentrowanie się na większej liczbie pracowników w sektorach o wyższej wartości dodanej.

Źródło: Unicredit Bulbank <https://www.unicreditbulbank.bg>

2. Ocena klimatu biznesowego w Bułgarii w marcu 2018

W marcu 2018 r. ogólny wskaźnik klimatu biznesowego podniósł się o 0.7 punktu procentowego w porównaniu z poprzednim miesiącem. Poprawa koniunktury gospodarczej odnotowana została w budownictwie i handlu detalicznym, natomiast w przemyśle utrzymany został poziom z poprzedniego miesiąca. Jedynie sektor usług odnotowuje spadek wskaźnika.

Przemysł. Wskaźnik klimatu biznesowego w przemyśle spadł pozostał na poziomie z lutego. Menedżerowie oceniają bieżącą sytuację w przemyśle jako gorszą i oczekują spadku w przemyśle w nadchodzących miesiącach..

Wśród przeszkód dla biznesu wskazuje się niedobór siły roboczej oraz niepewne środowisko gospodarcze.

W odniesieniu cen w przemyśle menedżerowie oczekują utrzymania ich poziomu przez kolejne trzy miesiące

Budownictwo. W marcu wskaźnik „klimat koniunktury w budownictwie” wzrósł o 1,2 punktu procentowego, głównie ze względu na poprawę oczekiwań co do sytuacji gospodarczej przedsiębiorstw w ciągu najbliższych sześciu miesięcy. Optymizm oczekiwań w budownictwie opiera się na uzyskanych nowych zamówieniach w lutym 2018 r. i jest podstawą do pozytywnych prognoz na najbliższe trzy miesiące.

Wśród przeszkód dla biznesu w budownictwie wskazuje się niepewną sytuację ekonomiczną, konkurencję w branży i niedobór siły roboczej.

W odniesieniu cen w budownictwie menedżerowie oczekują utrzymania ich poziomu przez kolejne trzy miesiące

Handel detaliczny. Wskaźnik klimatu biznesowego w handlu detalicznym zachowuje poziom ze stycznia. Oceny handlowców detalicznych jeśli chodzi o wielkość sprzedaży w ostatnich trzech miesiącach są umiarkowane, podczas gdy prognozy sprzedaży i zamówień od dostawców w najbliższych trzech miesiącach są korzystne. Wśród największych problemów dla biznesu handlowcy wskazują konkurencję w branży, niedostateczny popyt i niepewną sytuację ekonomiczną. W ostatnim miesiącu obserwuje się nasilony wpływ drugiego czynnika. W stosunku do cen sprzedaży większa część handlowców przewiduje zachowanie cen na niezmiennym poziomie.

Usługi. W marcu wskaźnik klimatu biznesowego w sektorze usług obniżył się o 1,4 punkta ze względu na wstrzeźliwe oceny co do bieżącej sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw. Oceny i przewidywania menadżerów co do popytu na usługi mają

tendencję malejącą ale oczekiwania w odniesieniu do kolejnych trzech miesięcy są sprzyjające.

Podstawowymi przeszkodami dla sektora są konkurencja w branży i niepewna sytuacja ekonomiczna.

Jeśli chodzi o ceny sprzedaży usług to pozostaną one - wg przeważających oczekiwań menedżerów - bez zmian w kolejnych trzech miesiącach.

Opracowane w ZBH w Sofii wg badań bułgarskiego Krajowego Urzędu Statystycznego

3. Inflacja i wskaźnik cen konsumpcyjnych w Bułgarii w marcu 2018 r.

Indeks cen konsumpcyjnych (CPI)

W marcu 2018 r. W porównaniu do poprzedniego miesiąca ceny towarów i usług w grupach konsumentów zmieniły się w następujący sposób:

Indeks cen konsumpcyjnych (CPI) w marcu 2018 r. w stosunku do lutego 2018 r. był na poziomie 99,7 % tj. miesięczna inflacja wyniosła -0,3%. Inflacja roczna w marcu 2018 r. wobec marca 2017 r. wyniosła 2,2%

Średnioroczna inflacja w okresie kwiecień 2017 – marzec 2018 r. w porównaniu z okresem kwiecień 2016 r. – marzec 2017 r. wyniosła 2,2%.

W marcu 2018 r. w porównaniu z poprzednim miesiącem, ceny towarów i usług w poszczególnych grupach towarów i usług konsumpcyjnych zmieniły się następująco:

- żywność i napoje bezalkoholowe - spadek o 0,4%;
- napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe - wzrost o 0,3%;
- odzież i obuwie - spadek o 0,5%;
- mieszkania (czynsz, konserwacja i naprawy), woda, energia elektryczna, gaz i inne paliwa –wzrost o 0,1%;
- wyposażenie, urządzenia gospodarstwa domowego i bieżące utrzymanie domu – spadek o 0,1%;
- ochrona zdrowia –wzrost o 0,1%;
- transport – spadek o 0,6%;
- komunikacja – wzrost o 0,2% ;
- rozrywka i kultura – spadek o 3,4%;
- edukacja – ceny pozostawały na tym samym poziomie
- restauracje i hotele – wzrost o 0,1%;
- różne towary i usługi – wzrost o 0,6%

W marcu 2018 roku zmniejszyły się ceny następujących produktów: białego chleba - o 0,4%, makaronu - o 2,1%, kiełbasy - o 1,1%, świeżych lub schłodzonych ryb - o 2,9%, mleka świeżego pełnotłustego i o niskiej zawartości tłuszczu- odpowiednio 1,1 i 0,1%, jogurtów - 0,5%, sera - 0,5%, sera żółtego i twarogu - 0,6% , jaj- 1,2%, olejów mlecznych - 3,6%, pomidorów - 7,4%, ogórków - o 19,8%, warzyw liściastych - o 6,4%,

ziemniaków - o 1,1%, cukru - o 1,3%, octu o 0,7%, kawy o 0,9%, kakao o 0,2%, wody mineralnej o 1,2%, innych o 0,3%.

W marcu 2018 roku wzrosły ceny następujących produktów spożywczych: ryżu - 1,0%, mąki - 0,7%, chleba „Dobrudzha” - 0,2%, chleba żytniego - 1,4%, mięsa wołowego - 0,4%, drobiu - 1,1%, kielbas - 0,5%, mięsa mielonego - 0,1%, margaryny - 3,5%, oleju - 0,7%, jabłek - 3,5%, owoce cytrusowych - 2,8%, kapusty - 4,5%, cebuli - 4,3%, warzyw korzeniowych (marchew, burak czerwony), soczewicy - 1,6%, herbaty - o 2,4%, soków owocowych - o 2,8%, wina - o 1,0%

W marcu 2018 r. ceny towarów i usług nieżywnościowych spadły w odniesieniu do następujących produktów: odzież - o 0,2%, obuwie - o 1,1%, paliwa płynne o 2,2%, chłodziarki o 1,4%, pralki i zmywarki maszyny - 0,9%, środki czystości - 0,3% olej napędowy - 1,1%, telewizory - 3,0%, bilety do kina i teatru - 1,4%, usługi pakietów wyjazdowych w kraju - 9,4%, hotele w ośrodkach wypoczynkowych i ośrodkach wypoczynkowych - 1,9%, artykuły higieny osobistej 0,3%.

W miesiącu marcu 2018 r. w grupach towarów i usług nieżywnościowych odnotowano wzrost cen papierosów - o 0,4%, gazu do użytku domowego - o 0,1% i klimatyzacji - o 1,6%, środków czystości o 1,5%, transportu pasażerskiego o 0,5%, pasażerskiego transportu lotniczego o 5,2%, usług pocztowych o 6,9%, kwaciarni o 2,2%, usług w restauracjach i kawiarniach o 0,1%, produktów kosmetycznych - o 1,7%, usług fryzjerskich - o 0,2%

W marcu 2018 r. ceny leków spadły o 0,2%, ceny usług medycznych wzrosły o 0,2%, a ceny usług dentystycznych utrzymały się na poziomie z poprzedniego miesiąca.

Zharmonizowany indeks cen konsumpcyjnych (HICP)

Zharmonizowany wskaźnik cen towarów i usług konsumenckich w marcu 2018 r. w porównaniu do lutego 2018 r wyniósł 99,8%, i. miesięczna inflacja wyniosła minus 0,2%. Inflacja od początku roku (marzec 2018 w porównaniu do grudnia 2017 r.) wyniosła 0,2%, a roczna inflacja w marcu 2018 w porównaniu do marca 2017 r. wyniosła 1,9%.

Średnioroczna inflacja za okres od kwietnia 2017 r. do marca 2018 r w porównaniu do kwietnia 2016 - marca 2017 wyniosła 1,4%.

Według HICP, w marcu 2018 r., w porównaniu do poprzedniego miesiąca, ceny towarów i usług konsumpcyjnych zmieniły się następująco:

- artykuły spożywcze i napoje bezalkoholowe - spadek o 0,3%;
- napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe - wzrost o 0,3%;
- odzież i obuwie - spadek o 0,3%;
- mieszkania (czynsz, konserwacja i naprawy), woda, energia elektryczna, gaz i inne paliwa - wzrost o 0,1%;
- wyposażenie, urządzenia gospodarstwa domowego i bieżące utrzymanie domu - ceny pozostają na poziomie z ostatniego miesiąca;
- ochrona zdrowia - spadek o 0,1%;
- transport - spadek o 0,3%;
- komunikacja - wzrost o 0,8%;
- rozrywka i kultura - spadek o 1,9%;

- edukacja - ceny utrzymują się na poziomie z ostatniego miesiąca;
- restauracje i hotele - zmniejszenie o 0,1%;
- różne towary i usługi - wzrost o 0,2%.

Źródło: Krajowy Instytut Statystyczny www.nsi.bg

4. Deficyt i zadłużenie sektora rządowego i samorządowego w Republice Bułgarii w roku 2017 (dane wstępne)

Według wstępnych danych Narodowego Instytutu Statystycznego w 2017 r. sektor rządowy i samorządowy odnotował nadwyżkę budżetową w wysokości 920 mln BGN, czyli 0,9% PKB. Nadwyżka w podsektorze administracji centralnej wyniosła 727 mln BGN, czyli 0,7% PKB. Podsektor samorządu lokalnego odnotował nadwyżkę w wysokości 256 mln BGN i podsektor funduszy ubezpieczeń społecznych - deficyt w wysokości 63 mln BGN.

Zadłużenie Republiki Bułgarii w 2017 r. wyniosło 25 064 mln BGN, czyli 25,4% PKB.

PKB, deficyt budżetowy (-)/nadwyżka (+) i zadłużenie Republiki Bułgarii

Wskaźniki	2014	2015	2016	2017
PKB – mln BGN	83634	88571	94130	98631
Deficyt (-)/nadwyżka (+) sektora rządowego i samorządowego – w mln BGN	-4561	-1420	209	920
Deficyt (-)/nadwyżka (+) sektora rządowego i samorządowego – jako % PKB	-5.5	-1.6	0.2	0.9
Zadłużenie sektora rządowego i samorządowego – w mln BGN	22554	23023	27321	25064
Zadłużenie sektora rządowego i samorządowego – jako % PKB	27.0	26.0	29.0	25.4

II. INNE INFORMACJE GOSPODARCZE

1. Handel produktami szybkozbywalnymi w Bułgarii w 2017 roku

Rynek FMCG w Bułgarii w 2017 r. wzrósł o 2% i osiągnął 10,5 mld BGN, wynika z badania Stowarzyszenia Nowoczesnego Handlu w Bułgarii (Association for Modern Trade). 10 największych firm obejmuje około 39% rynku. Poniżej ich udziały w rynku:

Kaufland Bułgaria - 13,8% (58 sklepów)

Lidl Bułgaria - 7,9% (86 sklepów)

Billa Bułgaria - 6,8% (118 sklepów)

Fantastico - 3,9% (41 sklepów)

T-Market - 2% (65 sklepów)

Metro Cash & Carry Bulgaria - 1,4% * (11 sklepów)

CBA - 1,4% (62 sklepy)

Janet - 0,7% (4 sklepy)

Triumph - 0,6% (10 sklepów)

Fresh Market - 0,6% (26 sklepów)

* obejmuje tylko sprzedaż detaliczną, która stanowi około 1/5 całkowitej sprzedaży firmy

Źródło: The Association for Modern Trade <http://www.modertrade.bg/>

2. Maxima Grupė nowym inwestorem strategicznym Emperia Holding S.A.

Właściciel Stokrotek Emperia Holding została sprzedana litewskiej spółce Maxima Grupe, która działa głównie na rynku krajów bałtyckich oraz **w Bułgarii** Transakcja uzyskała zgodę na koncentrację przez UOKiK.

MAXIMA GRUPĖ UAB jest spółką holdingową, do której należą sieci handlowe Maxima (na Litwie, Łotwie i w Estonii), T-MARKET (w Bułgarii), ALDIK (w Polsce) oraz internetowy sklep spożywczy Barbora. W 2016 roku skonsolidowane obroty spółki wynosiły 2.693 mln €. MAXIMA GRUPĖ UAB zatrudnia ok. 31.000 osób.

Informacja o pozyskaniu przez Maximę ponad 93% akcji Emperii jest zwieńczeniem procesu, który został zainicjowany kilkanaście miesięcy temu. Umowa inwestycyjna pomiędzy firmami została zawarta 23 listopada 2017 r., a 5 kwietnia 2018 r. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał bezwarunkową zgodę na przejęcie przez Maxima Grupė kontroli nad Emperia Holding.

Grupa Kapitałowa Emperia to dynamiczna i wiarygodna firma z polskim rodowodem, skoncentrowana na segmencie detalicznym FMCG. Powstała w 1990 roku i od 28 lat aktywnie tworzy historię handlu w Polsce. Grupa Emperia prowadzi działalność w segmencie handlu detalicznego, wspieraną przez część nieruchomościową oraz IT. Grupa Kapitałowa Emperia zatrudnia ponad 8 tys. pracowników. Koordynatorem Grupy jest Emperia Holding S.A., od 16 lat spółka publiczna notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Segment detaliczny – tworzy go Stokrotka Sp. z o.o. - spółka z polskim kapitałem i bogatymi tradycjami polskiego handlu detalicznego.

Segment nieruchomości – zarządza portfelem 91 nieruchomości wspierając rozwój sklepów własnych Stokrotka. Inwestuje w obiekty przeznaczone do prowadzenia działalności detalicznej.

Segment informatyczny – działalność informatyczna po zakończonej w 2012 roku konsolidacji spółek informatycznych Grupy prowadzona jest przez spółkę Infinite, która oferuje różnorodne rozwiązania technologiczne, zarówno dla dużych jak i małych przedsiębiorstw produkcyjnych i handlowych.

Źródło: <http://www.emperia.pl/index.php?id=969>

3. Rynek meblowy w Bułgarii: produkcja i dystrybucja

Wg informacji bułgarskiego Ministerstwa Gospodarki w 2017 r. eksport mebli z Bułgarii przekroczył 335 mln EUR. Tendencja wzrostu bułgarskiego eksportu mebli jest

niezachwiana przez ostatnie lata, a w porównaniu z 2008 r. eksport wzrósł prawie dwukrotnie. Banża meblowa ma 7-8% udział w ogólnym eksporcie Bułgarii.

W przemyśle meblowym pracuje obecnie około 50 tysięcy osób.

Bułgarskie meble są eksportowane głównie do takich krajów jak Niemcy, Francja, Włochy, Wielka Brytania, a nawet do Chin.

Wśród problemów, z jakimi borykają się firmy sektora meblowego wskazywane są konkurencja w branży niedobór siły roboczej i szara strefa.

Produkcja w tym sektorze w 2017 roku przekroczyła 919 milionów BGN, a obroty firm wynoszą około 1 mld BGN.

Sprzedaż mebli w Bułgarii na rynku wewnętrznym odbywa się poprzez 25 podstawowych sieci z meblami.

Połowa sprzedaży mebli i wyposażenia mieszkań jest realizowana przez IKEA (w Bułgarii pod nazwą House Market Bulgaria), Mebeli Videnov (Videnov Group) i Aiko (Aiko Multi Concept). Ogólny udział w rynku tych trzech firm wynosi prawie 50%.
поредни години.

Kolejna firma, która zajmuje 4 miejsce w klasacji to Domko – importer i handlowiec meblami, dywanami i materiałami do wystroju wnętrz.

Na kolejnym 5 miejscu jest Prima Group 2004

Następna 6 to CarpetMax". Głównym udziałowcem jest Pejo Ivanov Nikolov

Duńska firma Jusk Bul jest na bułgarskim rynku od 2005 roku i zajmuje 7 miejsce w strukturze udziałów rynkowych.

Na 8 miejscu jest Interior I z Sofii własność Władimira i Kaliny Dimitrovych

Firma Martineli OOD z Warny zajmuje 9 miejsce

Sklep wyposażenia wnętrz Enikom M zajmuje 10 miejsce

Sklep Zona Dom natomiast 11 miejsce

Marash finansova grupa z Pazardzik znajduje się na 12 miejscu.

Mömax Bulgaria, która jest własnością Aiko jest na 13 miejscu

Ars trade AD – meble Labirynt zajmuje 14 miejsce

Meble Ludvig Bulgaria – 15 miejsce są filią austriackiej sieci K. Ludvig

Gabrovski jest na 16

Sklepy Lazur na 18

Miesiąca 17-21 zajmują cztery firmy meblowe, które zwiększają sprzedaż rocznie o 30-40%

Są to: producent mebli IDEA – Trakia Market (17)

Splepy Ralica AD (19)

Producent mebli Mondo- Dipol (20)

Union Group (21)

Handlowiec wyposażający głównie hotele na wybrzeżu Zlatno Sarce (22)

Mari ET design (23) – sklep z meblami włoskimi i oświetleniem Selamore

SD Dyzma-Ivanov Sdruzhenie (24). Spółka jest własnością Dimitra i Mariany Ivanovych i sprzedaje wyposażenie biur i hoteli pod marką Dyzma.

Vasir (25) ma sklepy z oświetleniem Orion w Sofii, Warnie i Płowdiwie. Własność Vaski i Irina Vasilievi.

Źródło: Bułgarskie Ministerstwo Gospodarki, www.mi.government.bg , Raport o przemyśle meblowym w w czasopiśmie capital https://www.capital.bg/specjalni_izdaniia/regal/2017/09/29/3073898_verigi_za_mebeli_i_interiorni_stoki_ikea_generira_edna/